

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí diplomové práce

P O S U D E K

diplomové práce Marka Špačka
„Věci“

Problematika, kterou si autor zvolil ke zpracování v rámci své diplomové práce, se podle mého názoru řadí k nejzajímavějším tématům občanského práva. Jde o materii především teoretického charakteru, která ovšem vykazuje zároveň i mimořádně významné praktické aspekty. Její řešení kromě toho má nutně značný význam i pro další odvětví práva. Jakousi druhou stránkou atraktivity daného tématu představuje jeho značná náročnost pro zpracování. To platí obecně a platí to tím spíše, že právní úprava, která tvoří jeho předmět, zaznamenala vznikem účinnosti relativně stále nového občanského zákoníku fundamentálních změn, a to takových, které se pro svá četná značně problematická legislativní řešení nepadno posuzují i zkušeným právníkům. O tom ostatně svědčí dnes již poměrně rozsáhlá literatura, která ne vždy kráčí po ideálních cestách. „Tváří v tvář“ pouhé diplomové práci tedy vzniká od počátku obava, jak zpracování problematiky věcí nakonec dopadne.

Po přečtení předložené diplomové práce lze obecně konstatovat, že to dopadlo relativně velmi dobře, ba v lecčems ještě lépe. V zásadě kladně je předně možné hodnotit strukturu výkladů, která se opírá výrazně o historický pohled na právní pojetí věcí. Ten začíná u analýzy pojetí věcí v římském právu, kterou lze označit jako obzvláště zdařilou. Na to navazuje, ve druhé části práce, poněkud překvapivě letmý teoretický pohled na věc v její souvislosti s právním vztahem a osvětlení teoretického pojetí věcí, aby se třetí část práce vrátila opět k historii počínající u ABGB a končící občanským zákoníkem z roku 1964. Tyto historické reminiscence, jakkoli zabírají značnou část práce, mají své opodstatnění, neboť aktuální právní úprava právě na historické kořeny a především na předválečnou právní úpravu navazuje. Není ovšem její kopií, takže stejně tak opodstatněná samozřejmě je čtvrtá část práce, kde leží těžiště autorova bádání a kde se traktuje zejména pojem věcí, jejich třídění,

jakož i otázky součásti věci a jejího příslušenství. Na závěr je pak podán, v páté části práce, opět stručný výklad, který je jakýmsi pokusem o shrnutí a o úvahu *de lege ferenda*.

Mám-li pokračovat dále v pozitivním hodnocení práce, zaslouží podtrhnout úsilí autora neomezovat se na pouhý popis rozebírané problematiky, nýbrž i „uchopit“ podstatu jejích problémů na základě vlastního přístupu, třebaže nutně motivovaného prameny, z nichž se čerpá. Přitom právě znalost těchto pramenů lze u autora označit jako vysoce nadprůměrnou, obdobně jako v zásadě nadprůměrná je i práce s nimi (i když ne vždy autor při citaci důsledně identifikuje skutečného autora v rámci kolektivní práce a někdy se zase v textu odvolává na toho či onoho autora jeho bližší identifikací, která ve skutečně odborném textu není přinejmenším obvyklá). Konečně z formálního hlediska nelze opomenout ani velmi slušný jazykový projev autora, jakkoli ne vždy byla redakce textu zcela důsledná, a to nejen z hlediska překlepů, ale dokonce i z hlediska gramatického.

Pokud jde o připomínky ryze kritického povahy, formují se jak na obecné úrovni, tak i v jednotlivostech. Z obecného hlediska se mě nejvíce dotýká autorova apologetika definice věci v § 489 občanského zákoníku (zejm. na str. 58). Nejde ani tak o to, že její obhajoba nutně musí „pokulhávat“, pokud se autor přikloní (a to po mém soudu zcela správně) spíše k tomu, že by se mělo vycházet spíše z užšího pojetí věci jako věci hmotné (i když i zde lze hledat kompromisy). Jde především o to, že legální definice věci v občanském zákoníku je veskrze chybná již ze samotného formálně logického hlediska, takže v důsledku toho ji lze napadat i pro neadekvátnost, a to hned z celé řady pohledů (jak na to ostatně studenty upozorňují na samotných přednáškách). Při obhajobě diplomové práce bude proto vhodné, aby se její autor v diskusi zamyslel nad tím, jak se s touto definicí slučují nejen ono zvíře a lidské tělo, které zákon z dosahu definice explicitně vyjímá, ale například též ovladatelné přírodní síly, se kterými se neobchoduje, a hlavně zejména práva, jejichž povaha nepřipouští, aby byla nehmotnou věcí. Vedle tohoto klíčového nedostatku (jakkoli by jej většina současných renomovaných autorů za nedostatek patrně nepovažovala) pak na obecné úrovni zasluhuje vytknout, že se nejednou v práci kritizuje více méně podružnost a důležitější problém naopak dostatečně analyzován není (v čemž ovšem autora opět nezřídka omlouvá většinová, zejména komentářová literatura, v níž se jde často do detailů, které zastiňují pohled na to, co je důležitější). V této souvislosti nechť je jen namátkou učiněna zmínka např. o výtkách ke konceptu nehmotné věci, který sice má (zejm. na str. 49) namítané definiční nedostatky, který však představuje problém samotnou svou podstatou (jak jsem se to pokusil nastínit v práci, na kterou autor odkazuje). Přitom pro případ jeho vyřešení pak (jak naznačeno) ve zcela jiném světle stojí i otázka oné náležité definice pojmu věci a zase naopak i bez zřetele k této otázce

je jistě jen významově druhořadé, jaké je systematické začlenění takové definice. Konečně pouze na okraj a současně na závěr obecné kritiky si nemohu odpustit vlastní názor lišící se od názoru autora na nutnost definice věci v zákoně (viz zejm. str. 36 a 57) a v souladu s nímž je třeba mít za to, že je určitě lepší žádná než špatná definice věci (stejně jako čehokoli jiného.)

Pokud jde o jednotlivosti, lze namítnout ledacos, třebaže nejde již o problémy zásadní. Zde tedy jen příkladmo. Správně se (již na straně 8) pojednává o věcech genericky a individuálně určených, zatímco rovněž správně se (na straně 52) pojednává o rozdělení věcí zastupitelných a nezastupitelných, aniž však kdekoli padne zmínka o vzájemné vazbě těchto třídění, nemluvě o zmínce, že dnešní občanský zákoník vedle právě uvedeného obecného rozlišení zastupitelných a nezastupitelných věcí specificky upravuje též zastupitelné (a *tacite* i nezastupitelné) cenné papíry. Dále nemohu souhlasit s mylnou myšlenkou (zastávanou nejen autorem předložené práce), že závod je hromadná věc (k čemuž viz § 501 a § 502 OZ ve vazbě na § 495 druhá věta OZ). Diskusi lze vést i proti převzatému názoru z pražské učebnice o tom, že kupř. právo na jméno, osobní čest atd. nemůže být předmětem práv a povinností (str. 37). K čemu by pak byla celá úprava osobnostních práv, jakkoli ji občanský zákoník (byť ne právě zdařile) formuje v ustanoveních § 81 a násl. a ovšem i v § 77? Konečně pokud autor označuje bývalé jiné majetkové hodnoty jako kategorii „zbytkovou a nejvíce problematickou“ (rovněž str. 37), chci věřit, že přinejmenším jako stejně problematickou uzná kategorii „jiných věcí bez hmotné podstaty“ podle § 496 odst. 2 OZ.

Přes všechny shora uvedené námitky se vracím k první části tohoto posudku a uzavírám, že by v žádném případě nebylo správné hodnotit předloženou práci primárně v jejich světle, tj. koneckonců negativně. Práce totiž jasně dokládá, že si autor v souvislosti s jejím sepsáním osvojil vysoce nadstandardní poznatky o zkoumané problematice, že prokázal schopnost s těmito poznatky rovněž nadstandardně pracovat a výsledek tohoto svého úsilí též velmi kultivovaně prezentovat. Předloženou diplomovou práci tedy hodnotím v souhrnu bez rozpaků kladně a (jak jsem v textu posudku ostatně již naznačil) jednoznačně doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 25. dubna 2019

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

